

บทที่ 8

ลรูป

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จพระบรมราชลสมภพเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2423 มีพระนามเดิมว่า ลมเด็จพระเจ้าฟ้า-
มหาวชิราวุธ กรมขุนเทพทวารวดี เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลง-
กรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เมื่อพระชน-
มายุได้ 14 พรรษา ได้เสด็จไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ รวมเป็นเวลานานถึง 9 ปี โดยเสด็จ
เข้าศึกษาวิชาประวัตินิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ที่วิทยาลัยไครล์ เฮย์ แห่งมหาวิทยาลัย
ออกฟอร์ด แล้วเสด็จเข้าศึกษา ณ โรงเรียนนายร้อยทหารบกแชนเฮิลด์ สำเร็จแล้วไปประจำ
กรมทหารราบเบาตะร่มแห่งกองทัพบกอังกฤษอีกระยะหนึ่ง จึงเสด็จนิวัตพระนครผ่านสหรัฐอเมริกา
และญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2445 ในเวลาถึงทรงมีพระชนมายุ 22 พรรษา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับสถาปนาเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อ พ.ศ. 2437 ขณะที่ยังเสด็จประทับศึกษา ณ
ประเทศอังกฤษ พระองค์ทรงรับราชการสนองพระเดชพระคุณสมเด็จพระบรมชนกนาถอย่างใกล้ชิด
ถึง 8 ปี ดำรงพระยศเป็นนายพลเอกราชองครักษ์จเรทัพบก และผู้บังคับการกรมทหารมหาด-
เล็กรักษาพระองค์ ทั้งทรงเป็นประธานคณะผู้รักษาพระนครเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า-
เจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่สอง เมื่อสมเด็จพระบรมชนกนาถเสด็จสวรรคตแล้วจึงสืบราช-
สมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 6 ในมหาจักรีบรมราชวงศ์

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นับว่าเป็นยุคแห่งการปลุกชาติ
ครั้งใหญ่ คือปลุกใจพลเมืองให้รักชาติบ้านเมือง มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และมีความ
สมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ วิธิตำเนินการในการปลุกใจพลเมืองให้รักชาติปรากฏว่าพระองค์ทรง
ดำเนินไปพร้อม ๆ กัน สองทางคือ ทางตรง และทางอ้อม

ทรงตรง ได้แก่ การสถาปนาเสือป่าและลูกเสือขึ้น และทางอ้อม ได้แก่ ทรงพระ-
ราชดำเนินรับพระพันธันต่าง ๆ ทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรอง บทเพลง บทละคร และพระบรมราโชวาท

ที่ทรงล่อตแทรกข้อคิดเห็นอันเป็นคติเตือนใจให้เกิดความรักชาติ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ที่จะอบรมให้คนไทยมีความจงรักภักดีต่อชาติ คำสอน พระมหากษัตริย์ และมีความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่คิดที่จะทำลายซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้ชาติไทยดำรงเอกราชเป็นไทยได้ล้นนาม สังกัดทรงตั้งกองเสือป่าเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2454 โดยให้ข้าราชการสมัครเป็นเสือป่าก่อน แล้วส่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งกองลูกเสือขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 นับว่ากิจการลูกเสือได้กำเนิดขึ้นในประเทศไทยเป็นประเทศที่ 3 ของโลกรองจากอังกฤษและอเมริกา เมื่อได้ทรงก่อตั้งกิจการลูกเสือขึ้นแล้ว พระองค์ทรงดำรงตำแหน่งเสนาธิการกลางจัดการลูกเสือแห่งสยาม พระองค์ทรงมีพระอุตสาหะ วิริยะ ทรงอบรมสั่งสอนลูกเสือด้วยพระองค์เองทุกวันเสาร์

กิจการลูกเสือในรัชสมัยของพระองค์นับว่าเจริญสูงสุด เพราะกิจการลูกเสือได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระองค์เป็นพิเศษ และได้รับความสนใจจากข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ตลอดจนครูบาอาจารย์ของโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้กำกับและรองผู้กำกับเป็นอย่างดี กิจการลูกเสือได้เริ่มขึ้นในโรงเรียนตั้งแต่แรกเริ่ม และไม่ล้มเลิกแยกออกจากโรงเรียนได้จนทุกวันนี้

การลูกเสือเป็นกิจกรรมที่ฝึกอบรมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีตามจารีตประเพณีบ้านเมือง และมีจุดมคติตามหลักการของลูกเสือ¹ โดยมีกฎที่ลูกเสือต้องยึดถือและปฏิบัติตามดังนี้

- ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้
- ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ คำสอน พระมหากษัตริย์ และเชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ
- ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำ ตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น
- ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก
- ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย
- ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

¹ คณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ, สำนักงาน. ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครอง หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. 2509. หน้า 3.

- ข้อ 7 ถูกเลือกเฟ้นคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ
 ข้อ 8 ถูกเลือกเฟ้นใจกว้าง และไม่ว่างต่อความยากลำบาก
 ข้อ 9 ถูกเลือกเฟ้นเป็นผู้มีเกียรติ
 ข้อ 10 ถูกเลือกเฟ้นประพฤติชอบด้วย กาย วาจา ใจ

นอกจากนี้ถูกเลือกเฟ้นยังมีคตินิยม คือ

ถูกเลือกเฟ้นสำรอง	"ท้าวที่ลุด"
ถูกเลือกเฟ้นสามัญ	"จงเตรียมพร้อม"
ถูกเลือกเฟ้นสามัญรุ่นใหญ่	"มองไกล"
ถูกเลือกเฟ้นวิสามัญ	"บริการ"
ถูกเลือกเฟ้นทุกประเภท	"เสียบีพอย่าเสียบีตย์" ¹

การที่กิจกรรมถูกเลือกเฟ้นเป็นวิธีหนึ่งในการฝึกฝนเยาวชนของชาติให้เป็นคนดี และเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี ดังนั้นประมุขของประเทศ ตลอดจนคณะรัฐบาลของประเทศไทยจึงได้สั่งตั้งให้มีกิจกรรมถูกเลือกเฟ้นและส่งเสริมตลอดมา โดยเริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454

การถูกเลือกเฟ้นของไทยได้ดำเนินกิจกรรมตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2454 เรื่อยมาจนถึง พ.ศ. 2528 รวมเป็นเวลา 74 ปี

ในระยะเริ่มแรกการดำเนินกิจกรรมถูกเลือกเฟ้นยึดข้อบังคับลักษณะปกครองถูกเลือกเฟ้น พ.ศ. 2454 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้ และพระองค์ทรงดูแลและเป็นธุระในการบริหาร การควบคุมกิจกรรมถูกเลือกเฟ้นอย่างใกล้ชิด กิจกรรมถูกเลือกเฟ้นในระยะนี้จึงผูกพันกับกิจการเลือกเฟ้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงโปรดกิจการเลือกเฟ้น ดังนั้นเมื่อเลือกเฟ้นมีกิจกรรมก็จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ถูกเลือกเฟ้นร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ ๆ แม้จะมีข้อบังคับลักษณะปกครองถูกเลือกเฟ้น พ.ศ. 2461 แต่กิจการถูกเลือกเฟ้นในระยะนี้ก็ไม่เปลี่ยนแปลง ยังคงอยู่ในการควบคุมดูแลของพระองค์เช่นเดิม จนกระทั่งพระองค์เสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. 2468 รวมระยะเวลาที่กิจการถูกเลือกเฟ้นไทยดำเนินงานภายใต้พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่เริ่มต้น พ.ศ. 2454 ถึง พ.ศ. 2468 รวม 14 ปี ซึ่งนับว่าเป็นยุคเริ่มต้นของการถูกเลือกเฟ้นอย่างแท้จริง

ในเวลาต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลื่อน-
 แห่งชาติเข้าไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และทรงสนับสนุนกิจการอุกเสื่อเป็นอย่างดี ในระยะนี้
 มีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ เช่น พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีนิวัติ เสนาบดีกระทรวงธรรมการ
 ซึ่งทรงดำรงตำแหน่งอุปนายกสภากรรมการกลางฯ ได้ให้การสนับสนุนการอุกเสื่อ โดยทำการ
 ทักท้วงและริเริ่มจัดกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น มีการชุมนุมอุกเสื่อแห่งชาติครั้งแรกและครั้งที่ 2
 ในปี พ.ศ. 2470 และ พ.ศ. 2473 ตามลำดับ มีการอบรมผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่อุกเสื่อ
 3 ครั้ง คือ อบรมวิชาผู้กำกับอุกเสื่อ ณ สำนักเรียนมัธยมวัดสนามแก้ว เมื่อ พ.ศ. 2472 อบรม
 เจ้าหน้าที่อุกเสื่อที่โรงเรียนผู้กำกับอุกเสื่อในพระบรมราชูปถัมภ์ บริเวณพระรามราชนิเวศน์
 จังหวัดเพชรบุรี 2 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2474 และ พ.ศ. 2475¹

กิจการอุกเสื่อในยุคนี้นับว่าได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างดีถึงจนกระทั่งในปี พ.ศ.
 2473 ประเทศไทยมีอุกเสื่อทั่วประเทศ 1,011 กอง มีผู้กำกับและรองผู้กำกับ
 3,725 คน อุกเสื่อ 63,277 คน โดยมีอุกเสื่อจำนวนมากเป็นที่ 5 ของอุกเสื่อทั่วโลก²

นอกจากนี้ ในยุคพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งอยู่ระหว่างปี พ.ศ.
 2469 ถึง พ.ศ. 2475 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองรวมเวลา 7 ปี การอุกเสื่อได้
 ดำเนินกิจการโดยไม่ผูกพันกับเสื่อป่า ทำให้กิจการก้าวหน้า นับว่าเป็นยุคส่งเสริมการอุกเสื่อไทย

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งเป็นตอนปลายของรัชกาลที่ 7 การ
 อุกเสื่อไทยประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะเหตุการณ์การเมืองภายในประเทศ
 รัฐบาลในขณะนั้นได้คำนึงถึงความมั่นคงของชาติ จึงมีนโยบายฝึกเยาวชนเพื่อการป้องกันประเทศ
 ดังนั้น จึงเกิดกิจกรรมยุวชนทหารในปี พ.ศ. 2477 โดยเปิดโอกาสให้อุกเสื่อสมัครเข้าเป็น
 ยุวชนทหาร รัฐบาลและคณะบุคคลต่าง ๆ ได้สนใจปัญหาความมั่นคงของประเทศ และสนับสนุน
 กิจกรรมที่จะนำไปป้องกันชาติ ดังนั้นกิจกรรมอุกเสื่อจึงเริ่มซบเซาลง และจำนวนอุกเสื่อลดน้อย

¹ กช. ศธ. 36.1/16 เรื่อง ระเบียบการโรงเรียนผู้กำกับอุกเสื่อในพระบรม-
 ราชูปถัมภ์ พ.ศ. 2475, 12 กุมภาพันธ์ 2474.

² หนังสือพิมพ์ข่าวชุมนุมอุกเสื่อสยาม ฉบับพิเศษ วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2473,
 โรงพิมพ์เดลีเมล์, หน้า 13.

ลง การฝึกรบรบไม่ศึกศึกเหมือนที่ผ่านมา จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2482 ในรัชสมัยของพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ซึ่งเป็นเวลานาน 7 ปี ในระยะนี้เป็นยุคที่ประคับประคอง
ลูกเสือให้พ้นจากสภาพสังคมและเหตุการณ์ที่อยู่รอบด้าน

การประคับประคองกิจการลูกเสือตลอดระยะเวลาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
เป็นต้นมา ก็ต้องประสบปัญหาครั้งใหญ่เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 (2482-2488) ซึ่งเป็น
ตอนปลายของรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (2482-2489)

ระยะนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคที่มืดมนที่สุดในประวัติการลูกเสือไทย เนื่องด้วยเกิด
สงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยเกิดกรณีพิพาทเรื่องอินโดจีนกับฝรั่งเศส รัฐบาลจึงฝึกฝน
อบรมเยาวชนเพื่อเป็นกำลังในการป้องกันประเทศ โดยการประกาศใช้พระราชบัญญัติยุวชน-
แห่งชาติ พ.ศ. 2486 จัดตั้งองค์การยุวชนแห่งชาติขึ้น แบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 หน่วยคือ
หน่วยลูกเสือ และหน่วยยุวชนทหาร และให้บรรดาทหารหัยสินทั้งหมดของคณะลูกเสือแห่งชาติตกเป็น
ขององค์การยุวชนแห่งชาติ แม้หน่วยลูกเสือยังมีอยู่โดยเป็นส่วนหนึ่งขององค์การยุวชนแห่งชาติ
แต่กิจกรรมลูกเสือถูกปล่อยปละละเลย ขาดผู้สนใจ โดยมีกิจกรรมยุวชนทหารศึกษศึกษา
แทนที่

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช คณะรัฐบาลในระยะนี้ได้
เล็งเห็นความสำคัญของการลูกเสือ จึงให้มีการฟื้นฟูกิจการลูกเสือขึ้นมาใหม่ โดยการประกาศ
ยกเลิกพระราชบัญญัติยุวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2486 และตราพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2490

ระยะตั้งแต่ พ.ศ. 2490 เป็นต้นมา กิจการลูกเสือได้รับการฟื้นฟู โดยการฟื้นฟู
กิจกรรมของการลูกเสือในอดีต เช่น จัดชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 3 หลังจากเลิกร่างมา
24 ปี ส่งผู้แทนไทยไปร่วมกิจกรรมลูกเสือนานาชาติ ได้แก่ การชุมนุมลูกเสือโลก การประชุม
ลูกเสือโลก เปิดการอบรมเจ้าหน้าที่ลูกเสือระดับต่าง ๆ และยังได้ริเริ่มกิจกรรมใหม่ ๆ เช่น
การเริ่มสร้างค่ายลูกเสืออสิราวุธในปี 2496 การจัดตั้งกองลูกเสือสำรองแบบสากลในปี
2502 ส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ที่ประเทศมาเลเซียในปี 2503 เป็นต้น

การลูกเสือไทยยุคนี้จึงฟื้นตัวขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง

การฟื้นฟูลูกเสือไทยได้กระทำอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปี พ.ศ. 2503 โดยเหตุที่คณะ

ลูกเสือแห่งชาติจะมีอายุครบ 50 ปีใน พ.ศ. 2504 และเจ้าหน้าที่ลูกเสือของไทยได้ไปร่วมการประชุมสมัยชาลูกเสือภาคตะวันออกไกลครั้งที่ 2 ณ ประเทศพม่า ในปี พ.ศ. 2503 ได้เห็นว่าประเทศพม่าในสมัยนายอู เป็นนายกรัฐมนตรีกำลังวางแผนขยายกิจการลูกเสือเป็นการใหญ่ ทั้งในปี พ.ศ. 2505 ก็จะมีการประชุมสมัยชาลูกเสือภาคตะวันออกไกล ครั้งที่ 3 ในกรุงเทพฯ ดังนั้น นายอภัย สันทรวิมล ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นายกอง วิสุทธารมณ อธิบดีกรมพลศึกษา นายพ่วง ลู่วรรณรัตน์ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย และบรรดาข้าราชการผู้ใหญ่ในกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้พร้อมใจกันส่งเสริมกิจการลูกเสือเป็นการใหญ่ ซึ่งก็ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและทุกฝ่ายเป็นอันดี กิจการลูกเสือจึงเริ่มเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น มีการดำ เนินงานและปรับปรุงแก้ไขกิจการลูกเสือให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

กิจกรรมลูกเสือในยุคนี้ เป็นกิจกรรมที่เข้าสู่มาตรฐานสากล เช่น การคัดขั้นและประเภทลูกเสือ การฝึกอบรมลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ การชุมนุม การจัดตั้งกองลูกเสือประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะเริ่มเปิดให้มีการประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติครั้งแรก พ.ศ. 2508 มีการจัดสร้างค่ายลูกเสือประจำจังหวัดและอำเภอต่าง ๆ ส่งเจ้าหน้าที่ลูกเสือไทยไปร่วมประชุมสมัยชาลูกเสือโลก ซึ่งการประชุมครั้งที่ 20 ที่ประเทศเม็กซิโก นายอภัย สันทรวิมล ได้รับเลือกเป็นกรรมการลูกเสือโลก มีกำหนด 6 ปี (2508-2514) เป็นต้น

นับว่ากิจการลูกเสือไทยในยุคนี้ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนเป็นอย่างดีจนการลูกเสือไทยทัดเทียมกับการลูกเสือประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก อย่างไรก็ตามกิจการงานทุกอย่างต้องได้รับการร่วมมือจากบุคคลผู้เกี่ยวข้องซึ่งจะก้าวหน้าและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และหากการลูกเสือไทยได้รับความสนใจ ความช่วยเหลือร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย ก็เป็นที่แน่นอนว่าการลูกเสือไทยจะต้องก้าวหน้าต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย